

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 20 päivänä helmikuuta 2023

178/2023

Laki

postilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan postilain (415/2011) 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 10 kohta sekä 4, 17, 18, 21, 26, 37–39, 41, 43, 48, 55 ja 75 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 3 momentti ja 75 § laissa 1060/2019, 4, 17, 18, 37, 43, 48 ja 55 § laissa 997/2018, 26 ja 41 § osaksi laissa 614/2017 ja 38 § osaksi laeissa 614/2017 ja 1189/2019, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 408/2016, väliaikaisesti uusi 11–14 kohta sekä lakiin väliaikaisesti uusi 6 a luku seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta sellaisen palvelun tarjoamiseen, joka koskee:

- 1) sanoma- ja aikakauslehtiä, lukuun ottamatta 6 a lukua sanomalehtijakelua koskevista valtionavustuksesta;
- 2) osoitteettomia lähetyksiä;
- 3) kirjelähetyksiä, jos toiminta on pienimuotoista, taloudelliselta merkitykseltään vähäistä sekä laajuudeltaan sellaista, että sillä ei ole yleispalvelun saatavuuden kannalta olennaista merkitystä;
- 4) kirjelähetysten kuriiripalvelua;
- 5) postipaketteja, jotka eivät kuulu yleispalveluun; tai
- 6) elinkeinonharjoittajan omaan toimintaan tarvittavaa tai liittyvää postitoimintaa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 10) *postin saajalla* kirjelähetykseen tai postipakettiin merkittyä henkilöä, jolle lähetyksen on osoitettu;
- 11) *sanomalehdellä* tilattavaa maksullista lehteä, joka ilmestyy vähintään kolmena arkipäivänä viikossa ja joka sisältää valtakunnallista tai sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen valintamenettelyn piiriin kuuluvaan alueeseen liittyvää paikallista uutisaineistoa;
- 12) *varhaisjakelulla* vähintään viitenä päivänä viikossa tapahtuvaa sanomalehtijakelua, joka alkaa yöllä ja päättyy tyypillisesti ennen klo 7;

13) *varhaisjakeluverkolla* niiden jakelupisteiden muodostamaa aluetta, jolla postinsaa-
jan on halutessaan mahdollista saada sanomalehti varhaisjakeluna;

14) *avustuskelpoisella alueella* Liikenne- ja viestintäviraston määrittelemää aluetta,
jolla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakeluverkkoa eikä saata-
villa täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua.

4 §

Ilmoitusmenettely

Postiyrityksen on ennen postitoimintansa aloittamista tehtävä ilmoitus Liikenne- ja
viestintävirastolle.

Ilmoituksessa on annettava yrityksen yhteisö- ja yritystunnus, osoite ja tiedot yhteys-
henkilöistä sekä kuvaus harjoitettavasta toiminnasta. Kuvauksessa on kerrottava ainakin
postiyrityksen toimialue ja asiakasryhmä. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkem-
pia määräyksiä annettavista tiedoista sekä ilmoituksen muodosta ja sen toimittamisesta.

Postiyrityksen on viipymättä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle 1 ja 2 momen-
tissa tarkoitettussa ilmoituksessa annettujen tietojen muutoksista ja postitoiminnan lopet-
tamisesta.

Jos postiyritys ei ennakoimattoman syyn vuoksi voi enää tarjota asiakkailleen toimitus-
ehtojen mukaista palvelua, yrityksen on viipymättä ja viimeistään kaksi viikkoa ennen
palvelun lakkaamista ilmoitettava asiakkailleen ja Liikenne- ja viestintävirastolle palve-
lun lakkaamisesta.

17 §

Yleispalveluun kuuluva keräily, jakelu ja tiedottamisvelvollisuus

Yleispalveluun kuuluvat kirjelähetykset on keräiltävä ja jaettava kolmena arkipäivänä
viikossa, arkipyyhiä lukuun ottamatta, noudattaen 19 §:ssä säädettyä yleispalvelun laatus-
tandardia.

Yleispalvelun tarjoaja on velvollinen tiedottamaan kotitalouksille keräily- ja jakelupäi-
vänsä sekä niissä tapahtuvat muutokset. Yleispalvelun tarjoaja on lisäksi velvollinen yllä-
pitämään tietoa keräily- ja jakelupäivistä verkkosivuillaan.

Edellä 1 momentissa säädetystä keräily- ja jakeluvelvollisuudesta voidaan poiketa, jos
postin keräily tai jakaminen estyy syystä, joka johtuu postinsaajasta, laista, liikenteen kes-
keytyksestä tai muusta vastaavasta ylivoimaisesta esteestä ja jota postin jakelussa ei ole
voitu ottaa huomioon.

Lähettäjällä on oltava mahdollisuus jättää yleispalveluun kuuluvat kirjelähetykset pos-
tiyrityksen kuljetettaviksi kohtuullisen matkan päässä asunnostaan sijaitsevaan keräilypis-
teeseen.

Postipaketit on jaettava kohtuullisessa ajassa noudattaen 19 §:ssä säädettyä laatus-
standardia. Kuitattavien lähetysten ja postipakettien jakelussa voidaan käyttää saapumisilmoi-
tusta.

18 §

Poikkeukset keräily- ja jakelutiheydestä

Yleispalvelun tarjoajalla on oikeus poiketa 17 §:ssä säädetystä keräily- ja jakelutihey-
destä, jos kyseessä on vaikeakulkuisella saaristoalueella sijaitseva talous. Vaikeakulkui-
seksi saaristoalueeksi voidaan katsoa alue, jolle ei ole aikataulutettua lautta- tai yhteys-
alusliikennettä ympäri vuoden vähintään kerran jokaisena mainitussa pykälässä tarkoitet-
tuna yleispalvelun keräily- ja jakelupäivänä. Näiden talouksien keräily ja jakelu on tehtävä

vähintään kerran viikossa. Poikkeuksen piirissä saa olla koko maassa yhteensä enintään 500 taloutta.

Yleispalvelun tarjoajan on vuosittain toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle selvitys 1 momentissa tarkoitettujen talouksien lukumäärästä ja sijainnista. Liikenne- ja viestintäviraston on tarvittaessa päätettävä, mitkä taloudet kuuluvat keräily- ja jakelutiheydestä tehdyn poikkeuksen piiriin.

Yleispalvelun tarjoajan on ilmoitettava postipaketista ja viranomaiselta saapuneesta lähetyksestä poikkeuksen piirissä olevalle postinsaajalle viivytyksettä. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kolmantena päivänä lähetyksen saapumisesta, jos postinsaaja on puhelimitse, sähköpostitse tai muutoin tavoitettavissa.

21 §

Tiedoksiantomenettely

Yleispalvelun tarjoajan on huolehdittava laissa säädetyn postitse toteutettavan tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta ja sen asianmukaisesta toteuttamisesta koko maassa.

Viranomainen voi sopia laissa säädetyn postitse toteutettavan tiedoksiantomenettelyn toteuttamisesta myös muun postiyrityksen kuin yleispalvelun tarjoajan kanssa. Viranomainen voi tehdä tällaisen sopimuksen vain sellaisen postiyrityksen kanssa, jolla on edellytykset suoriutua tehtävän asianmukaisesta hoitamisesta.

Yleispalvelun tarjoajan tai sellaisen yrityksen, joka yleispalvelun tarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa yleispalvelun tarjoajan palveluja asiakkaille, palveluksessa olevaan henkilöön tai sellaisen yrityksen, joka on viranomaisen kanssa tehnyt 2 momentissa tarkoitettua sopimuksen, palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

26 §

Yleispalvelun hinnoittelu

Yleispalvelun tarjoajan on hinnoiteltava yleispalveluun kuuluvat postipalvelunsa siten, että kunkin yleispalvelun hinnoittelu on kohtuullista, avointa ja syrjimätöntä.

Hinnoittelun muutoksista on tiedotettava yleisölle ja asiakkaille vähintään kuukautta ennen muutoksen tapahtumista.

6 a luku

Sanomalehtijakelua koskeva valtiovastus

35 a §

Sanomalehtijakelua koskevan valtiovastuksen tarkoitus

Sanomalehtijakelua koskevan valtiovastuksen tarkoituksena on luoda edellytyksiä sanomalehtijakelun toteuttamiselle viitenä arkipäivänä viikossa alueilla, joilla ei ole kaupallisesti ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakeluverkkoa eikä saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua ja näin osaltaan edistää yhteiskunnallisesti tärkeän tiedonvälityksen saatavuutta, tukea uutistoiminnan monimuotoisuutta sekä laadukasta ja monipuolista tiedonvälitystä.

Sanomalehtijakelua koskevaan valtiovastukseen sovelletaan valtiovastuslakia (688/2001), jollei tässä luvussa toisin säädetä.

35 b §

Sanomalehtijakelua koskeva julkinen palveluvelvoite

Julkinen palveluvelvoite sisältää sanomalehtijakelun niinä kahtena arkipäivänä viikossa, joina avustuskelpoisilla alueilla ei ole 3 luvun mukaisen yleispalveluvelvoitteen alaista jakelua.

Liikenne- ja viestintävirasto asettaa julkisen palveluvelvoitteen valtionavustusta koskevassa avustuspäätöksessään, jossa määritellään myös julkisen palveluvelvoitteen alkamisajankohta ja kesto.

Valtionavustusta voidaan maksaa vain julkisen palveluvelvoitteen ajalta.

35 c §

Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi

Liikenne- ja viestintäviraston on ennen sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen valintamenettelyn aloittamista tehtävä markkina-analyysi, josta ilmenee sanomalehtien varhaisjakeluverkkojen ulkopuoliset alueet, näillä alueilla jaettavat lehdet, lehtien levikit sekä hinta- ja kustannustaso.

Liikenne- ja viestintävirasto selvittää markkinoilla toimivien jakeluyritysten varhaisjakeluverkkojen laajuudet, varhaisjakeluverkkojen ulkopuolella jaettavat lehdet ja näiden lehtien levikit sekä hinta- ja kustannuserot.

Liikenne- ja viestintävirasto määrittelee markkina-analyysin pohjalta ne alueet, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakeluverkkoa eikä saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua. Liikenne- ja viestintävirasto vahvistaa markkina-analyysissään avustuskelpoiset alueet.

Liikenne- ja viestintäviraston on selvitettävä vuosittain, miltä osin sanomalehtien varhaisjakeluverkkoihin on tullut tai tehty muutoksia ja tarvittaessa määriteltävä avustuskelpoiset alueet uudelleen.

35 d §

Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen myöntäminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta myöntää valtionavustusta avustuskelpoisilla alueilla siten kuin valtionavustuslaissa tarkemmin säädetään. Valtionavustusta voidaan myöntää yhdelle jakeluyritykselle Liikenne- ja viestintäviraston tarkemmin määrittämää avustuskelpoista aluetta kohden ja enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Valtionavustusta voidaan myöntää vain sellaisina arkipäivinä tapahtuvalle jakelulle, joina alueella ei ole 17 §:n mukaista yleispalveluun kuuluvaa jakelua. Valtionavustusta myönnetään vuosittain valtion talousarviossa käytävissä olevan rahoituksen puitteissa.

Yleispalvelun tarjoaja ei saa avustuskauden aikana tehdä muutoksia keräily- ja jakelupäiviin niillä alueilla, jotka kuuluvat valtionavustuksen piiriin.

35 e §

Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen yleiset edellytykset

Valtionavustusta voidaan myöntää hakijalle, joka on rekisteröitynyt sijoittumismaansa lainsäädännön mukaisesti ammatti- tai elinkeinorekisteriin ja joka on merkitty ennakkoperintärekisteriin ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin sekä työnantajarekisteriin ennakkoperintälain (1118/1996) mukaisesti. Hakijan tulee olla myös suorittanut sijaintimaansa verot, sosiaaliturvamaksut, eläkevakuutusmaksut sekä muut lakisääteiset maksut. Hakijalla tulee olla harjoitetun toiminnan riskeihin suhteutettuna riittävä toiminnan vastuuvakuutus.

Valtionavustusta voidaan myöntää aluekohtaisesti yleispalvelun tarjoajalle, jakeluyritykselle tai muulle sellaiselle hakijalle, jolla on kokemusta valintamenettelyn kohteena olevasta toiminnasta ja riittävästi henkilöstöä vastatakseen valintamenettelyn kohteena olevasta palvelusta.

Valtionavustusta ei voida myöntää hakijalle, joka on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.

Valtionavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija sitoutuu 35 b §:ssä tarkoitettuun julkiseen palveluvelvoitteeseen Liikenne- ja viestintäviraston 35 b §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksen perusteella.

35 f §

Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen kohdentaminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi kohdentaa sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen osoitetun määrärahan avustuskelpoisille alueille aluekohtaisesti ennen valintamenettelyn käynnistämistä huomioiden alueiden arvioidut sanomalehtien jakelutilausten määrät sekä jakelutoiminnasta syntyvät arvioidut kustannukset.

Jos sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen osoitettu määräraha ei valintamenettelyn jälkeen riitä täysimääräisesti kattamaan 35 b §:n mukaisen julkisen palveluvelvoitteen mukaista sanomalehtijakelua kaikilla avustuskelpoisilla alueilla, määräraha kohdennetaan ensisijaisesti sellaisille alueille, joilla sanomalehtien tilauksia on määrällisesti eniten.

35 g §

Yleispalvelun tarjoajalle asetettava erillinen velvoite julkisen palveluvelvoitteen mukaisen sanomalehtijakelun toteuttamiseen

Liikenne- ja viestintävirasto voi päätöksellään asettaa yleispalvelun tarjoajalle 35 b §:n mukaisen sanomalehtijakelua koskevan, enintään kaksi vuotta kestävä, määräaikaisten julkisen palveluvelvoitteen jos:

1) jokin sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen valintamenettelyn piiriin kuuluvista alueista jää ilman valintamenettelyn ja julkisen palveluvelvoitteen asettamisen ehdot täyttävää jakeluyritystä;

2) jokin alue, jolla on ennen sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen valintamenettelyä ollut saatavilla täysin kattava viisipäiväinen varhaisjakelu, jää pois varhaisjakeluverkon piiristä käynnissä olevan avustuskauden aikana; tai

3) sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen osoitettu määräraha ei riitä kattamaan kaikkia varhaisjakeluverkkojen ulkopuolisia alueita, jolloin valtionavustus kohdennetaan ensisijaisesti niille alueille, joilla sanomalehtien tilauksia on lukumäärällisesti eniten.

Liikenne- ja viestintävirasto asettaa 1 momentin mukaisessa päätöksessään tapauskohtaisesti määräajan, jonka kuluessa yleispalvelun tarjoajan tulee aloittaa 35 b §:n mukainen sanomalehtijakelu.

Liikenne- ja viestintävirasto määrittää 1 momentin mukaisessa päätöksessään kohtuullisen hintatason, jonka mukaisia maksuja yleispalvelun tarjoaja voi periä sanomalehtikustantajilta julkisen palveluvelvoitteen mukaisen jakelun toteuttamisesta.

Liikenne- ja viestintävirasto korvaa yleispalvelun tarjoajalle 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisissa tilanteissa julkisen palveluvelvoitteen toteuttamisesta aiheutuneita kustannuksia sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen osoitetun määrärahan puitteissa edellyttäen, että määrärahaa on jäljellä. Kustannuksia korvataan siltä osin, kun ne eivät

tule katetuiksi yleispalvelun tarjoajan kustantajilta Liikenne- ja viestintäviraston määrittämän kohtuullisen hintatason mukaisesti perimien maksujen puitteissa.

Liikenne- ja viestintäviraston päätös 1 momentissa tarkoitetun velvoitteen asettamisesta on täytäntöönpanokelpoinen lainvoimaa vailla olevana. Päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

35 h §

Viranomaisen tiedonsaantioikeus

Liikenne- ja viestintävirastolla on 35 c §:n mukaisen markkina-analyysin laatimiseksi ja 35 b §:n mukaisen julkisen palveluvelvoitteen asettamiseksi oikeus saada välttämättömät tiedot jakeluyrityksiltä, jotka toimivat alueella, jolle Liikenne- ja viestintävirasto tekee tai on tehnyt markkina-analyysin tai asettaa julkisen palveluvelvoitteen, sekä sanomalehtikustantajilta, joiden lehtiä jaetaan alueella.

Tiedot on luovutettava viipymättä, maksutta ja viranomaisen pyytämässä muodossa.

Jos jakeluyritys tai sanomalehtikustantaja ei Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä huolimatta toimita 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa yrityksen toimittamaan tiedot. Velvoitteen noudattamisen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

35 i §

Valtionapuviranomainen

Liikenne- ja viestintävirasto toimii valtionavustuslain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena.

35 j §

Sanomalehtijakelua koskevaan valtionavustukseen liittyvät tiedot

Liikenne- ja viestintävirasto seuraa sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen toteutumista ja ylläpitää tätä tarkoitusta varten erillistä rekisteriä. Rekisteriin voidaan tallentaa seuraavat sanomalehtijakelua koskevaa valtionavustusta, avustuksen hakijaa, avustuksen saajaa sekä avustuksen käyttöä koskevat tiedot:

- 1) hakijan nimi ja yhteystiedot;
- 2) hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;
- 3) jakelutoimintaa ja jakelualuetta koskevat tiedot;
- 4) jakeluun liittyviä kustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot sekä näiden toteutumista koskevat tiedot;
- 5) avustus- tai maksuhakemusta ja sen ratkaisemista sekä avustuksen yksilöintiä koskevat tiedot;
- 6) tiedot 35 d §:n perusteella myönnettyistä ja maksetuista avustuksista;
- 7) tiedot tarkastuksesta ja siinä tehdyistä havainnoista;
- 8) tiedot avustuksen saajalta takaisinperittävistä avustuksista sekä takaisinperinnän toteutumisesta;
- 9) muita kuin 1–8 kohdassa tarkoitettuja hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.

Rekisteriin sisältyviä tietoja säilytetään kolme vuotta valtionavustuksen maksamisesta.

Postinumerojärjestelmä

Liikenne- ja viestintävirasto huolehtii siitä, että postitoiminnan hoitamiseksi ylläpidetään postinumerojärjestelmää. Yleinen postinumerojärjestelmä on sidoksissa maantieteellisiin alueisiin. Lisäksi yksittäisten asiakkaiden käyttöön voidaan antaa postinumeroita, jotka eivät ole sidoksissa maantieteellisiin alueisiin. Postinumero on viidestä numerosta muodostuva tunnus, joka merkitään osoitetoimipaikan nimen eteen.

Liikenne- ja viestintävirasto asettaa postinumerojärjestelmän ylläpitämistä koskevan velvollisuuden yleispalvelun tarjoajalle tai muulle postiyritykselle. Yleispalvelun tarjoajan tai muun postiyrityksen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä mainittuja postinumerojärjestelmän ylläpitoon liittyviä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Postinumerojärjestelmää ylläpitävän postiyrityksen on pidettävä postinumerojärjestelmän sisältämät tiedot julkisesti nähtävillä verkkosivuillaan. Tietojen on oltava maksutta saatavilla esteettömässä muodossa siten, että ne ovat helposti sähköisesti ladattavissa.

Postinumeroa koskevasta muutoksesta on tiedotettava viimeistään 60 päivää ennen muutoksen toteuttamista. Lisäksi muutoksesta tulee samaan aikaan tiedottaa erityisesti:

- 1) niille postipalvelun käyttäjille, joita muutos koskee;
- 2) niille kunnille, joita muutos koskee;
- 3) muille postiyrityksille;
- 4) väestötietojärjestelmän ylläpitäjille, pelastusviranomaisille sekä Häätäkeskuslaitokselle.

Edellä 4 momentissa säädettyä määräaikaa ei sovelleta muutokseen, joka koskee vain yksittäistä postinsaajataloutta tai sellaista yksittäisen asiakkaan käyttöön annettua postinumeroa, joka ei ole sidoksissa yleiseen maantieteelliseen postinumerojärjestelmään.

Osoiterekisteri

Postiyrityksellä on oikeus ylläpitää postitoiminnan hoitamiseksi ja muiden kuin postitoimintaan kuuluvien lähetysten välittämiseksi postin saajia koskevaa osoiterekisteriä. Postiyritys voi sopia osoiterekisterin ylläpidosta toisen yrityksen kanssa.

Osoiterekisteriin talletetaan postin saajan nimi- ja osoitetietojen lisäksi henkilötunnus sekä muut lähetysten perillemenon ja postin saajan oikeuksien turvaamiseksi välttämättömät tiedot. Yleispalvelun tarjoajalla on postitoiminnan hoitamista, lähetysten perillemenon turvaamista ja postin saajan oikeuksien turvaamista varten oikeus saada väestötietojärjestelmästä henkilötunnukset ja niiden muutokset, etu- ja sukunimet sekä niiden muutokset ja tieto muutosajankohdasta, syntyneiden, maahan muuttaneiden ja osoiterekisterissä ilman osoitetta olevien henkilöiden osoitetiedot, tiedot syntyneistä ja kuolleista henkilöistä ja postin saajien äidinkielestä sekä tiedot kaavoituksen ja haja-asutusalueiden osoitekehityksen myötä syntyvistä osoitteista ja niiden muutoksista, rakennusten koordinaateista, rakennus- ja kiinteistötunnuksista, rakennusluokituksesta sekä rakennus- ja kiinteistötietojen muutoksista ja muutosten ajankohdasta. Oikeus saada tietoja koskee kaikkia väestötietojärjestelmään rekisteröityjen henkilöiden edellä mainittuja tietoja lukuun ottamatta henkilöitä, joilla on voimassa oleva väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukainen turvakielto.

Osoiterekisterissä olevia tietoja saadaan käyttää lähetysten perille toimittamiseen sekä osoitepalveluista sopimuksen tehneiden postinlähettäjien hallussa olevien nimi- ja osoitetietojen tarkistamiseen ja korjaamiseen. Osoiterekisterissä olevia nimi- ja osoitetietoja saadaan luovuttaa edelleen osoiterekisterin käyttötarkoituksen toteuttamiseksi. Osoitere-

kisterissä olevien yhteisöjen tietoja saadaan luovuttaa edelleen. Osoiterekisterissä olevaa henkilötunnusta ei kuitenkaan saa luovuttaa edelleen.

Osoiterekisteriä ylläpitävän postiyrityksen ja sen kanssa osoiterekisterin ylläpidosta sopimuksen tehneen yrityksen on pyynnöstä luovutettava postinsaajalta tai viranomaiselta saamansa postinsaajan nimi- ja osoitetiedot sekä tiedot jakelun muutoksia koskevista toimeksiannoista toiselle postiyritykselle, jos tämä tarvitsee niitä postitoimintansa hoitamiseksi. Postiyrityksen on pyynnöstä luovutettava ajantasaisesti myös mainituissa tiedoissa tapahtuvat muutokset. Tiedot on luovutettava postitoiminnan hoitamisen kannalta käyttökelpoisessa muodossa, avoimin ja syrjimättömin ehdoin. Tietojen luovutuksesta saa periä hinnan, joka muodostuu osoitetietojen erottamisesta osoiterekisteristä ja niiden luovuttamisen järjestämisestä.

Postiyrityksellä ei ole velvollisuutta tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen luovuttamiseen, jos osoitetietojen luovuttaminen voisi vaarantaa kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Postiyrityksen on toimitettava tietojen luovuttamista koskevat pyynnot Liikenne- ja viestintävirastolle. Liikenne- ja viestintävirasto arvioi asian yhdessä turvallisuusviranomaisten kanssa ja tekee päätöksen joko tietojen luovuttamisesta tai niiden luovuttamista koskevasta kiellosta.

Rekisteröity voi tässä pykälässä säädetyn estämättä kieltää henkilötietojensa luovuttamisen osoitteiden tarkistamis- ja korjaamispalvelujen yhteydessä.

Postiyrityksen on poistettava osoiterekisterissä oleva aiempi tieto viimeistään 20 vuoden kuluttua siitä, kun postiyritys on saanut tiedon siinä tapahtuneesta muutoksesta.

39 §

Jakelussa käytettävät rakennelmat ja sijaintitiedot

Postiyritys on velvollinen järjestämään toiselle postiyritykselle pääsyn hallinnassaan olevaan postilokeroon tai muuhun sellaiseen rakennelmaan, jossa postin saajan osoitepaikka sijaitsee. Postiyritys voi järjestää pääsyn valitsemallaan tavalla, joka ei kuitenkaan saa muodostaa estettä toisen postiyrityksen toiminnalle. Tässä pykälässä tarkoitettu pääsy on toteutettava kustannusperusteisella hinnalla sekä avoimin ja syrjimättömin ehdoin.

Yleispalvelun tarjoajan on luovutettava toiselle postiyritykselle maksutta kaikki tämän postitoiminnan hoitamisessa tarpeelliset osoitetiedot postilaatikoiden tarkasta sijainnista. Postilaatikon tarkkojen sijaintikoordinaattitietojen luovuttamisesta yleispalvelun tarjoaja saa periä kohtuullisen maksun kustannustensa kattamiseksi. Tässä pykälässä tarkoitettu sijaintikoordinaattien luovuttaminen on tehtävä kustannusperusteisella hinnalla sekä avoimin ja syrjimättömin ehdoin.

Yleispalvelun tarjoajalla ei ole velvollisuutta tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen luovuttamiseen, jos sijaintitietojen luovuttaminen voisi vaarantaa kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Yleispalvelun tarjoajan on toimitettava tietojen luovuttamista koskevat pyynnot Liikenne- ja viestintävirastolle. Liikenne- ja viestintävirasto arvioi asian yhdessä turvallisuusviranomaisten kanssa ja tekee päätöksen joko tietojen luovuttamisesta tai niiden luovuttamista koskevasta kiellosta.

41 §

Yleispalvelun toimitusehdot

Yleispalvelun tarjoajan on laadittava yleispalveluun kuuluvien postipalvelujen toimitusehdot. Yleispalveluun kuuluvien postipalveluiden toimitusehdot on julkaistava yleispalvelun tarjoajan verkkosivuilla ja pidettävä lisäksi pyynnöstä saatavilla paperimuodossa ilman korvausta.

Yleispalvelun tarjoajan toimitusehdoista on käytävä ilmi:

- 1) postipalvelun käyttäjän ja postiyrityksen oikeudet ja velvollisuudet;

2) keinot, jotka ovat postipalvelun käyttäjän käytettävissä tapauksissa, joissa lähetys on viivästynyt, kadonnut, varastettu tai vahingoittunut tai joissa palvelujen laatustandardeja ei ole noudatettu; näiden keinojen tulee olla selkeitä, yksinkertaisia ja kustannuksiltaan kohtuullisia;

3) postipalvelun käyttäjän oikeussuojakeinot;

4) postipalvelun käyttäjän mahdollisuus antaa toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi tapaukset, joissa postipalvelun käyttäjä ja postiyritys eivät ole saavuttaneet yhteisymmärrystä;

5) menettely, jolla maksut määrätään tai vahvistetaan;

6) menettely, jolla maksujen muutoksista tiedotetaan asiakkaalle;

7) postipalvelun käyttäjältä vaadittavien vakuuksien tai muiden poikkeavien maksutakuiden perusteet.

Yleispalvelun tarjoajan toimitusehtoihin ei saa sisältyä postipalvelujen käyttäjien kannalta kohtuuttomia ehtoja tai rajoituksia.

Yleispalveluun kuuluviin postipalveluihin liittyvistä maksuista on julkaistava hinnasto yleispalvelun tarjoajan verkkosivuilla ja lisäksi hinnasto on pidettävä pyynnöstä saatavilla paperimuodossa ilman korvausta. Jos yleispalveluun kuuluvan postipalvelun toimittamisesta tehdään tarjous tai sopimus, sen on oltava kirjallinen tai sähköinen niin, että sen sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että se säilyy osapuolten saatavilla.

Käyttäjille on tiedotettava uusista toimitusehdoista vähintään 30 päivää ennen muutosten voimaantuloa.

43 §

Jakelu

Pientaloihin jaettavat kirjelähetykset on kannettava postilaatikkoon, joka sijaitsee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisen matkan päässä postin saajan osoitepaikasta. Kerrostalojen asuinhuoneistoihin jaettavat kirjelähetykset on kannettava kerrostalokohtaisiin lokerikkoihin tai huoneistokohtaisiin postiluukkuihin.

Jakelupaikkaa määriteltäessä voidaan lisäksi ottaa huomioon paikalliset olosuhteet sekä postin saajan iästä, liikkumisesteisyydestä tai heikentyneestä toimintakyvystä johtuvat henkilökohtaiset erityistarpeet. Pyyntö jakelupaikan mukautuksesta tulee voida tehdä hakijalle soveltuvalla ja saavutettavalla tavalla.

Kuitattavien lähetysten, postipakettien ja kokonsa puolesta jakeluun soveltumattomien lähetysten jakelussa voidaan käyttää saapumisilmoitusta. Postiyrittäjällä on oikeus merkitä kuitattavan kirjelähetyksen luovutusasiakirjoihin vastaanottajan henkilötunnus ja asiakirja, josta henkilötunnus on tarkistettu.

Postin saaja voi sopia postiyrittäjän kanssa tämän pykälän säännöksistä poikkeavista järjestelyistä kohtuullista maksua vastaan.

48 §

Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuus

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä:

1) kirjelähetysten vastaanotossa ja jakelussa tarvittavien laitteiden ja vähäisten rakennelmien sijoittelusta;

2) paikallisten olosuhteiden taikka postin saajan vähintään 75 vuoden iästä, liikkumisesteisyydestä tai heikentyneestä toimintakyvystä johtuvien henkilökohtaisten erityistarpeiden huomioon ottamisesta postin jakelussa.

Postiyrityksen oikeus avata suljettu lähetys

Postiyrityksellä ei ole oikeutta avata suljettua kirjettä.

Postiyrityksellä on kuitenkin oikeus avata postipaketti, jos:

1) lähetys on vahingoittunut ja avaaminen on välttämätöntä sisällön suojaamiseksi tai sen kunnan toteamiseksi;

2) on syytä epäillä, että lähetys saattaa aiheuttaa vaaraa terveydelle tai omaisuudelle; tai

3) kyseessä on 56 §:ssä tarkoitettu perillesaamaton postipaketti, joka on välttämätöntä avata sen myymisen tai hävittämisen vuoksi.

Postipaketin saa avata Liikenne- ja viestintäviraston tähän tehtävään valtuuttama henkilö toisen henkilön läsnä ollessa. Postipaketin sisältöä ei saa tarkastaa laajemmin kuin on tarpeen avaamisen syyn vuoksi. Avattuun postipakettiin on tehtävä Liikenne- ja viestintäviraston määräämät merkinnät. Avaamisesta on laadittava siihen osallistuneiden henkilöiden allekirjoittama pöytäkirja, joka on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle. Postiyrityksen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä mainittuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Jos 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun postipakettiin sisältyy luottamuksellinen viesti, se tulee toimittaa vastaanottajalle tai, jollei vastaanottaja selviä lähetyksestä, Liikenne- ja viestintäviraston käsiteltäväksi.

Pakkokeinot

Jos postiyritys tai muu palvelun tarjoaja rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka rajatylittävistä pakettipalveluista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/644, Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa huomautuksen tai velvoittaa yrityksen korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun päätöksensä tehoteeksi uhkasakon tai uhan, että toiminta keskeytetään joko osaksi tai kokonaan, taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella. Uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa.

Teettämällä suoritetun työn kustannukset maksetaan etukäteen valtion varoista. Kustannukset ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2023. Sen 2 §:n 11–14 kohta sekä 6 a luku tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2023 ja ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2029.

178/2023

Helsingissä 16.2.2023

Tasavallan Presidentti
Sauli Niinistö

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka